

EL LLENGUATGE

18/XII/1982

De les frases incises

La conjunció complementiva *que* —contràriament al que s'esdevé, segons el nostre parer, amb les preposicions— admet la col·locació anterior i posterior d'una frase incisa. El significat pot aconsellar o exigir l'una o l'altra d'aquestes dues posicions, però és evident que, estructuralment, totes dues són possibles. Diríem, així, més aviat *Em sembla, si no vaig equivocat, que això no és el que havíem convingut*, però *Va expressar la temença que, malgrat llurs promeses formals, no complirien el que havien promès*. Cal evitar, però, la incorrecció —deguda, és clar, a una simple distracció— que es comet algun cop, especialment quan la frase incisa és més aviat extensa, consistent en la repetició o duplicació de la conjunció (abans i després de la frase incisa), en una construcció com «Afirmem categòricament que, suposant que no sorgeixi cap entrebanc absolutament imprevisible en les circumstàncies actuals, que les obres s'enllestiran abans d'acabar l'any».

No creiem, en canvi, que es pugui condemnar una construcció com *Jo us asseguro que, deixant de banda els meus interessos particulars, que això es faci o no es faci no depèn de mi*, que en una consideració superficial podria semblar anàloga a la que hem transcrit en el paràgraf anterior. És fàcil de veure, efectivament, que l'oració subordinada que trobem en aquesta construcció és, ella mateixa, una oració complexa, amb una principal i una subordinada, però amb una inversió del seu ordre normal i que, per tant, la conjunció que figura després de la frase incisa no depèn de *asseguro* sinó, precisament, de *depèn* (el verb de la principal de la subordinada). I és justament la presència de la frase incisa que fa possible aquesta construcció, car sense aquesta frase s'originaria una coincidència, naturalment no admissible, de dues formes de la mateixa conjunció.

Resta, però, un punt a aclarir que, ja que hem arribat aquí, seria ben natural que hom plantegés. ¿Com resoldríem aquesta construcció en el cas que calgués prescindir de la frase incisa? Hi hauria dues solucions, totes dues, de fet, ben elementals: invertint l'ordre de les dues oracions que formen la subordinada o bé substituint la segona conjunció *que* pel conjunt *el fet que*, amb que tindriem, respectivament: *Jo us asseguro que no depèn de mi que es faci o no es faci* i *Jo us asseguro que el fet que es faci o no es faci no depèn de mi*.

Albert Jané